

ΤΟ ΨΕΜΜΑ

Κάποτε στα παλιά μεσαιωνικά χρόνια, στην εποχή της θεοκρατίας είχε συνέλθει ένα μεγάλο έκκλησιαστικό συνέδριο που απασχολήθηκε και με τη συζήτηση **αν η γυναίκα έχει ψυχή.**

Σήμερα, με λιγότερες, υποθέτω, αξιώσεις θεϊκής εμπνευσης, αλλά με τό ισοβαρές κύρος μιᾶς νομικής γνώσης που αντίκει τῇ δυνάμει της ἀπὸ τὴν ἀνάγκη καὶ τὸ συμφέρον μερικῶν προσχημάτων γιὰ τὴν οἰκονομικῶς ἰσχυρὴ τάξη, καθορίζεται με τὴν ἴδια πονηρὴ ἀφέλεια καὶ ἡ νομικὴ θέση τῆς γυναίκας στὸ σπίτι, στὴν οἰκογένεια, ἀπέναντι τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῶν παιδιῶν τῆς ἀκόμα.

Καὶ τότε καὶ τώρα οἱ τοῖχοι τῶν κτιρίων ἔπου μαζεύτηκαν οἱ ἐπίσημα ἀναγνωρισμένοι σοφοί, ἔζουν ἀπὸ τὴ μούχλα σαπισμένων βιβλίων καὶ τὴν ἀμφίβολη μυρωδιὰ ὑπηρετικῶν θαλάμων.

Ἔξω, στὸν ἀέρα, στὸ φῶς, στὸν ἥλιο, ὅπου τὰ ἀνθρώπινα ὄντα ζοῦν, ἀναπνέουν καὶ κινοῦνται δυναμικά, ἡ ζωὴ τραβᾷ πάντα τὸ δρόμο της. Καὶ στὸν δρόμον αὐτόν, ἀργὰ μὰ σταθερὰ προχωρεῖ κάθε μέρα ταχύτερα καὶ ἡ γυναίκα με ξεσχισμένα τὰ χέρια καὶ ματωμένη τὴν ψυχὴ ἀπὸ τοὺς χίλιους δυὸ τριβόλους ἀπ' ὅπου περνᾷ, καὶ ἔπου πέφτει γιὰ μιὰ στιγμή, γιὰ

νὰ ξανασηκωθῆ ἀκμαιότερη καὶ νὰ πηδῆσει με θάρρος νέους κάθε μέρα φραγμούς.

- Τί σημαίνει λοιπὸν ἂν οἱ ἐπίσημοι σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος—χώρια ἀπὸ τίς λίγες γνωστὲς ἐξαιρέσεις—ἐπιναλαμδάνουν ὅτι ἔκαναν οἱ σοφιστὲς μπροστὰ στὴ φιλοσοφία τοῦ Σωκράτη καὶ οἱ ἑρμηνευτὲς τῶν Ταλμούδ τὴ στιγμή που μιὰ νέα θρησκεία καταύγαζε με τὸ φῶς νέων ἐλπίδων τὴ βασανισμένη ἀνθρωπότητα; Τί ἔκαναν ἐκεῖνοι; Προσπαθοῦσάν νὰ ζωντανέψουν ἰδέες νεκρὲς πειά, με ψεύδη, που ἴδιοι δὲν δέχονταν, μὰ που εὔρισκαν κατάλληλα νὰ καιμίζουν τοὺς ἄλλους γιὰ νὰ συντηρήσουν ἕνα οἰκοδόμημα που κατάρρεε.

Σὲ κάθε ἐποχὴ δὲν λείπουν οἱ σοφιστὲς καὶ οἱ ἑρμηνευτὲς τῶν Ταλμούδ. Ἔτσι καὶ σήμερα. Ἡ νομικὴ σοφία που κατασταλάζει σὲ ἀποφάσεις καὶ ἀφορισμοὺς μέσα στοὺς σκοτεινοὺς τοίχους τῆς ἑλληνικῆς γερουσίας, ἔχει ὅλα τὰ στόχευα τοῦ ψεύδους που προβάλλεται ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους μιᾶς μονάχα μερίδος τῆς κοινωνίας με πλήρη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνείδηση, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ θλιβερότερο στίγμα τοῦ ἐπιστήμονα—ραγιᾶ,—ὅτι θὰ χρησιμεύσει γιὰ πρόσχημα που θὰ παραμεριστῇ ἀνετα ἀπὸ τὴν ἰσχυρὴ κοινωνικὴ τάξη.

Και αληθινά, είναι ψέμμα ότι για την οικογενειακή ήθικη είναι και σήμερα υπεύθυνος μόνον ο άντρας ώστε γι' αυτό χρειάζεται να έχει την κυρίαρχη γνώμη στην οικογένεια, όταν είναι πασίγνωστο ότι ο ίδιος είναι ασύδοτος μέχρι του σημείου να θεωρεί συνήθως για έλλειψη ανδρισμού το να μην άπατά τη γυναίκα του, τουλάχιστον από καιρού σε καιρό, και άφρο έλλωστε ο νόμος ως σήμερα όρίζει ότι ή μοιχεία του άντρός είναι μόνο σχετικός λόγος διαζυγίου ενώ για τη γυναίκα απόλυτος. Αντίθετα, ή μόνη υπεύθυνη για την οικογενειακή ήθικη είναι ή γυναίκα, τόσο μάλιστα ώστε να ταυτίζεται ή έννοια της κοινωνικής ήθικης με την αντίληψη της ήθικης της γυναίκας. Πόσο συχνά βλέπουμε τον πατέρα τον άδερφό ή τον σύζυγο που διεκδικούν με την κουμπούρα την τιμή της άδερφής, της κόρης ή της γυναίκας, να είναι στην ιδωτική τους ζωή, ψευτές, κλέφτες και ανήθικοι άκόμα χωρίς την παραμικρότερη τύψη.

Είναι άκόμα ψέμμα το ότι ύφίσταται και σήμερα ή πατριαρχική οικογένεια στην Ελλάδα όταν είναι προφανές ότι ούτε ή οικονομική βάση της ούτε ή πνευματική ύπάρχει σήμερα σε καμμιά κοινωνική τάξη και όταν έκκτοντάδες χιλιάδων γυναίκες δουλεύουν έξω από το σπίτι για το ψωμί τους και για το ψωμί της οικογένειας. Μά όλες αυτές τις άγνωσιν οι σοφοί. Βλέπουν μόνο τις γυναίκες της άρχουσας τάξης μα νομοθετούνε για όλες, σύμφωνα με τις άρχές και τις προλήψεις της τάξης αυτής. Τη γυναίκα έργασία γιαυτό την περιφρονούν την αισθάνονται σαν στίγμα της παντρεμένης γυναίκας, για το όποιο φέρνει την ευθύνη ο άντρας και όχι σαν δικαίωμα και καθήκον κάθε κοινωνικού άτόμου συνεπώς και της γυναίκας, ανεξάρτητα από την άστική της κατάσταση. Έτσι έξηγειται και ή άδεια που χρειάζεται ή παντρεμένη γυναίκα για να έργαστεί σαν να πρόκειται να έξασκήσει μιάν επιλήψιμη και άμφίβολης ήθικης ποιότητας πράξη.

Είναι ψέμμα όλη ή ήθικολογία, που πλέκεται γύρω από την οικογένεια, και που έν' όνοματίτης ή γυναίκα πρέπει να διατηρεί τη θέση δούλου ή και άπλά κατοικίδιου κτήνους. Είναι γνωστό ότι ή ήθικη που προβάλλουν είναι άνύπαρχτη μέσα στην έκπόρευση του γάμου και του έρωτα, χάριν όλίγου ή πολλού χρήματος που είναι γενική σήμερα, που περιβάλλεται με όλες τις κοινωνικές τιμές και είναι και νομικά καθιερωμένη με το σύστημα της προικός. Γιατί ή ήθικη αυτή ύποκλίνεται ευλαδικά μπροστά στις γκαρσονιέρες όπου περνοούν άλληλοδιαδόχως τα έγγαμα άρρενα και τα θήλεα μέλη της κοινωνίας αυτής υπό την συγκαταβατικήν σκέπην της άλληλεγγύης της caste ή την αίγλη της κοινωνικής θέσης τους.

Αποτελεί ψέμμα άνάξιο ν' άσχοληθώ κανείς μ' αυτό, παρά μόνο για να έτοιμάσει σκηνην όπερέττας ή έτικέτα «ήγεμονίς του οίκου» που κόλλησε σαν παράσημο ή έπιτροπή των σοφών στη γυναίκα, τη μάνα, και τη σύζυγο, που νομικά ή ίδια έπιτροπή την τοποθετεί σε θέση χειρότερη και της άπλης ύπηρετριας, έφόσον δέν έχει το δικαίωμα ν' άποφασίζει σαν ισότιμη με τον άντρα της για τις κοινές υποθέσεις της οικογένειας, ή για την άνατροφή των παιδιών, για

τὴν ὁποία ἰσχυρίζονται ἐν τούτοις πῶς εἶναι μόνη ἀριστεία. Ἐκτός ἂν ἡ ἡγεμονία αὐτὴ ἀφορᾷ τὴν κουζίνα, τὴ μπουγάδα ἢ τὸ σφουγγάρισμα ἔπου προνομικὰ τῆς ἀναγνωρίζονται ἀνέκαθεν ἀποκλειστικὰ δικαιώματα.

Κι' ἐνῶ ἡ ἐπιτροπὴ τῶν σοφῶν παζαρεύει καὶ τὴν ὀλικὴ συντήρηση ἀκόμα τῶν μὴ νόμιμων παιδιῶν καὶ σκέπτεται πῶς νὰ περιορίσει τὴς δυνατότητες στὴ μητέρα γιὰ νὰ μοιραστῇ τὰ βάρη τοῦ παιδιοῦ μὲ τὸν ἄστοργο πατέρα του, στὴ σκηνογραφίᾳ τοῦ φόντου διαγράφονται ἐπίσημες γιορτὲς καὶ ξεφραντώματα πρὸς τιμὴν τῆς «μητέρας» καὶ γιὰ τὴν «προστασία τοῦ παιδιοῦ». Καὶ μέσα στὸ βαθύτερο φόντο, ἐκεῖ ὅπου δὲ φτάνουν τὰ μάτια τοῦ πλήθους, ὁ δεῦτερος ἑλληνικὸς δῆμος—ἐπανέρχεται καὶ ζητᾷ ἀπὸ τὸν νέο ὑπουργὸ τῶν Ἐσωτερικῶν,—ἀφοῦ ὁ παλαιὸς τοῦ ἀρνήθηκε— τὴν ἄδεια ἀπὸ τὸ Κράτος νὰ παραχωρήσει ἀντὶ ὠρισμένων ὠφελημάτων, τὸ γυναικεῖο, τὸ ἀνθρώπινο ποίμνιο τῶν γνωστῶν οἰκῶν, τῶν Βούρλων τοῦ Πειραιῶς, πρὸς ἐπιχειρηματίας τοῦ εἶδους, γιὰ ἀθρόα ἐκμετάλλευση.

Νὰ ἡ πραγματικὴ θέσις τῆς γυναίκας μέσα στὴ σημερινὴ κοινωνία, καὶ νὰ πόσο μεγάλος εἶναι τὸ ψέμμα τῆς.

Εὐτυχῶς ὑπάρχει μιὰ ἐλπίδα. Σήμερα τὰ ψεύδη κρίνονται. Ἡ ἀπάτη τοῦ κρύβει συμφέροντα, κεντρίζει καθημερινῶς περισσότερο ἀπὸ ἀγανάχτησι τὴν ψυχὴ τῶν ἀδικημένων. Μαζύ τους τὴ νιώθει καὶ μιὰ μειοψηφία ἔστω τῶν τραγικῶν—αὐτῶν σκλάβων τῶν γυναικῶν.

Μὰ δὲν ἀρκεῖ αὐτό. Εἶναι ἀνάγκη ἡ ἀδικία νὰ γίνῃ συνείδηση καὶ τὸ ψέμμα νὰ ἐξεγείρει ἀπὸ ἀγανάχτησι τὴν ψυχὴ τῶν γυναικῶν. Εἶναι ἀνάγκη νὰ νιώσουν ὅτι ἡ θέσις τους δὲν καλυτερεύει οὔτε μὲ θρήνους οὔτε μὲ παρακλήσεις ἀτομικὰς ἢ ἐμαδικὰς. Οἱ ἐλευθερίες καταχτῶνται μὲ ἐμαδικὴ δράση, μὲ ἐπίμονη προσήλωσι στὸ σκοπὸ, μὲ θυσίαι γιὰ τὴν ἀπόχτησι τῶν μέσων ποὺ θὰ τὴς ἐπιβάλλουν.

Ὅταν ἡ γυναῖκα ἀποχτήσῃ τὰ μέσα αὐτά, τότε θὰ κληθεῖν καὶ πάλι μιὰ μέρα μερικοὶ σοφοὶ γιὰ νὰ κανονίσουν τὴ νομικὴ θέσις τῆς μὲ ἰσότητα.

Εἶναι γνωστὸ καὶ εἶναι μοιραῖο, οἱ ἐπίσημοι σοφοὶ νὰ ὑπηρετοῦν μόνο τοὺς κοινωνικῶς ἰσχυροὺς.

Μαρία Σβώλου